

Sosialisme

Jeg ble utfordret av en leser i iHarstad til å utdype det sosialistiske samfunnet etter å ha uttalt meg til nettavisa iHarstad at 1. mai fortsatt må være en kampdag.

Når utgangspunktet er nokså forskjellig mellom Frank Einar Hansen og undertegnede, så blir gjerne også debatten både springende og ufullstendig. Det fører til flere svar. Derfor er dette en serie fra begge mediene iHarstad og Harstad Tidende.

Frank Einar Hansen sitt første spørsmål kom i [Harstad Tidende](#) og så senere i [iHarstad](#).

En slik debatt bør Rødt delta aktivt i. Som styremedlem i Rødt Harstad har jeg fått støtte til dette svaret under. Og samtidig har Rødt Harstad vedtatt at vi skal ha et temamøte om sosialisme i neste måned. Vi må våge å løfte den røde fane mot krise krig og kapitalisme.

Dagens teknologi har mange løsninger som tidligere forsøk på å skape sosialistiske samfunn manglet. Vi har de beste forutsetningene til å lage langtidsplaner der vi bare bruker naturen og ressursene bærekraftig, og vi har mulighetene til rettfærdig fordeling av ressursene for fellesskapet.

Sosialisme - for vår tid.

Rødt ønsker en verden med mer frihet, demokrati og rettferdighet. Derfor jobber vi for et sosialistisk samfunn. Sosialisme handler om å bygge sterke fellesskap. Fordi fellesskap fungerer. Det er i fellesskap med andre vi mennesker utvikler oss, og det er i samarbeid med andre vi kan skape et bedre samfunn. Det er med sterke fellesskap i ryggen vi er mest frie.

Sosialisme er langt mer enn en ny regjering og litt mer statlig regulering. Det finnes ikke en ferdig definert og fastlagt sosialisme, men et mangfold av sosialistiske ideer og modeller i kontinuerlig samspill og konflikt med hverandre. Mange av disse kan bidra til å utvikle et framtidig sosialistisk Norge, og må bygge på en utvidelse av demokratiet. Allmenn stemmerett og valg til politiske organ er en selvfølge. Vi må ha flere folkevalgte. Kimen til et slikt framtidig fellesskap finnes i dag.

Allemannsretten med blant annet fri rett til ferdsel og ulike naturopplevelser er et eksempel på dette. Velferdsstaten, som er et resultat av arbeiderbevegelsens kamp i mer enn hundre år, har sikra oss en rekke tjenester som blant annet skole, helsevesen og veier til gratis disposisjon for befolkninga. Den kampen vil vi bygge videre på. Rødt vil at stadig flere varer og tjenester skal tas ut av markedet og gjøres om til gratis velferdstilbud. Eksempler på dette er offentlig kollektivtransport, tannlegetjenester, advokathjelp og kunst- og kulturopplevelser. I første omgang vil dette fortsatt bli finansiert av fellesskapet gjennom et rettferdig skattesystem hvor alle bidrar etter evne.

Et kjennetegn ved sosialisme er at arbeiderne har makta på jobben og selv kan bestemme hvordan arbeidet skal organiseres. Samfunnsvitale virksomheter som helse, utdanning, infrastruktur, transport og naturressurser må være i offentlig eierskap og underlagt et transparent demokratisk styringssystem. Virksomheter som er så store at de er sentrale for hele landets økonomi, må eies av samfunnet og underlegges demokratisk styring og kontroll. Eksempler på dette er store banker og finansinstitusjoner og store industriforetak knytta til utnyttelsen av norske energi- og naturressurser. De store linjene i økonomien må fastsettes gjennom demokratiske planprosesser.

Det er også nødvendig med sentralt vedtatte miljøreguleringer for å sikre felles naturverdier og miljøkvaliteter som har betydning for hele landet eller for en større region. Vi må hindre urettferdig geografisk fordeling av den offentlige innsatsen.

Rødt vil for eksempel tilbakeføre eierskapet av fiskeressursene til kystbefolkninga gjennom å gjøre slutt på kjøp og salg av kvoter, overføre kvoter til kystfiskeflåten og regulere oppdrettsnæringa til fordel for lokale produsenter. Kونسesjoner og kvoter fordeles etter distrikt. Rødt ønsker også å bidra til å utvikle et mangfold av sosialistiske organisasjonsformer, gjennom arbeiderstyrte bedrifter, økt makt og innflytelse for arbeidere i alle bedriftstyper. Sammen med andre former, som f.eks. forhandlingsmodeller, deltagerøkonomi, kooperativer og planelementer, kan dette danne grunnlaget for en tilpasningsdyktig økonomi som setter folks behov først, og som opererer innenfor naturens bæreevne.

Sosialistisk samfunnsstyring

I et sosialistisk samfunn vil representative folkevalgte organer måtte få langt større makt enn de får under kapitalismen. Slike forsamlinger må ha overordna kontroll med økonomien og statsapparatet. Samtidig må folk ta stadig mer direkte makt på arbeidsplasser og i lokalsamfunn, og blant annet gjennom bruk av ny teknologi få mulighet til å delta i de store avgjørelsene. Skal folk få reell makt, så må det etter Rødts syn satses mer på mindre samfunnsenheter og lokalsamfunn. Rødt mener at ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, frie valg, frie medier, streikerett, religionsfrihet og uavhengige

domstoler som garanterer rettssikkerheten for det enkelte individ, er grunnleggende for et sosialistisk samfunn. Retten til å kritisere og til å være uenig med myndighetene må gjelde for alle, også for motstandere av sosialisme. Alle må sikres mot overgrep fra staten, og en demokratisk, sosialistisk framtid er avhengig av at interessen motsetninger diskuteres åpent og at ulike politiske syn organiserer seg. Sosialisme forutsetter oppslutning fra folkeflertallet.

Sosialisme er ikke et idealsamfunn. Det vil fortsatt være problemer i et sosialistisk samfunn, men i motsetning til i dag, der kapitalinteresser bestemmer rammene for samfunnsutviklinga, vil mulighetene til å styre samfunn og økonomi i en retning som kommer miljøet og fellesskapet til gode, både nasjonalt og internasjonalt, være større.

Hvis den reelle makta blir liggende hos noen få, tar det ikke lang tid før de vil bruke denne makta til å ivareta egne interesser. Det må etableres gode systemer for maktfordeling og maktkontroll, f.eks. ved rotasjon i verv og rett til å tilbakekalle representanter. Det som forandrer maktforhold, er aktive mennesker som organiserer seg. Et sosialistisk land trenger en aktiv fagbevegelse, miljøbevegelse, kvinneorganisasjoner, lokale interessegrupper og antirasistiske organisasjoner. Et virkelig demokrati betyr at alle får samle styrke til å snakke og bli hørt.

Det nasjonale representative demokratiet må forsvares mot ytterligere forskyvning av makt oppover, både nasjonalt og globalt. Parlamentet må sikres kontroll over den utøvende makt (regjeringa). Samtidig er det behov for betydelig mer åpenhet og aktiv demokratisk deltagelse – også på nasjonalt nivå – som innbyggerinitiativ og flere folkeavstemninger.

Internasjonal solidaritet er en sentral del av sosialisme, og et sosialistisk Norge må knytte bånd til og støtte folkelige og framtidvennlige bevegelser i andre land. Utenrikspolitisk bygger sosialisme på respekt, gjensidighet og likerett. Det er viktig at vi samarbeider med partier, forumer og organisasjoner som jobber for et sosialistisk samfunn i andre land. En sosialistisk regjering må støtte andre folk og nasjoner som kjemper for å løsrive seg fra imperialismen og forsøker å bygge sosialistiske samfunn ut fra egne forutsetninger. Men en slik solidarisk holdning skal være kritisk.

Et sosialistisk Norge må også gå inn for internasjonale miljøreguleringer for å sikre globale og internasjonale miljøhensyn, for eksempel grenser for klimagassutslipp, og for å bidra til ei mer rettferdig internasjonal fordeling. Å hindre en ny, ødeleggende krig mellom stormaktene er nødvendig for å videreutvikle den menneskelige sivilisasjonen. Å bevare freden er en forutsetning for å kunne bygge sosialisme.

Sosialisme for det 21. århundre.

De revolusjonære kreftene som i dag prøver å utvikle en strategi for sosialisme for det 21. århundre, trekker lærdom av de feilene som tidligere har blitt gjort. Rødt ser seg som en del av denne bevegelsen, men holder fast på at en norsk sosialisme ikke kan være en kopi av andres. Den må bygge videre på tradisjonene fra vår egen historie med klassekamp og politisk kamp, som blant annet førte til samvirketanken, kooperasjonene og kravene om en godt utbygd velferdsstat. Den må videreutvikle de demokratiske rettighetene som arbeiderklassen har kjempa fram gjennom over hundre år, som organisasjonsfrihet, stemmerett, ytringsfrihet og rettssikkerhet. Internasjonalt er det også i ferd med å utvikle seg en øko-sosialistisk bevegelse som peker på avskaffing av kapitalismen som en avgjørende forutsetning for å bevare livsgrunnlaget og unngå klimakatastrofe. Rødt ser seg også som en del av denne bevegelsen, og vil samarbeide med antikapitalistiske partier og organisasjoner i andre land innenfor dette nettverket.

Håper at Frank E. Hansen her har fått et konkret og utfyllende svar. Rødt takker for utfordringa. Og vi kan samtidig melde at Rødt Harstad har på bakgrunn av denne debatten vedtatt å ha sosialismen som temamøte i juni.

For Rødt Harstad

Frode Bygdnes

[Politikk, Rødt Harstad | Sosialisme - for vår tid \(iharstad.no\)](http://iharstad.no)

[Sosialisme - for vår tid - Harstad Tidende \(ht.no\)](http://ht.no)